

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені
Степана Шевчука**

Експериментальна пластика виставкового характеру

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Актуальні практики в декоративному мистецтві» (кераміка)
для здобувачів ОС Магістр
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»**

Рівне – 2024

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного
мистецтва імені Степана Шевчука

Експериментальна пластика виставкового характеру

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Актуальні практики в декоративному мистецтві» (кераміка)
для здобувачів ОС Магістр
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Власюк О.П. **Експериментальна пластика виставкового характеру.** Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні практики в декоративному мистецтві» (кераміка) для здобувачів ОС Магістр спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Рівне: РДГУ, 2024. 30 с.

Укладач: Власюк Олена Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензенти: Шеретюк Руслана Миколаївна, доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Сверлюк Ярослав Васильович, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва ім. Степана Шевчука Рівненського державного гуманітарного університету «09» січня 2024 р. (протокол №1).

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної комісії художньо-педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету «29» січня 2024 р. (протокол №1).

© Власюк О. П., 2024

© Рівненський державний гуманітарний університет

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво» ОС МАГІСТР	Обов'язкова навчальна дисципліна
Модулів – 3	Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Строк навчання: 1 рік. 4 міс
Змістових модулів – 3		Семестри I, II, III
Загальна кількість годин – 270 Аудиторних - 90 Самостійних - 180		
Тижневих годин для денної форми навчання: 1 сем. - 2 2 сем. – 2,5 год. 3 сем. – 3 год.	ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», 2023	Лекції – 18 годин
		Лабораторні – 72 годин
		Контрольні заходи
		Вид контролю: екзамен – 2,3 семестри

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Актуальні практики в декоративному мистецтві» – це навчальна дисципліна, яка спрямована на підготовку фахівця в галузі декоративного мистецтва. **Основною метою** цієї дисципліни є надання студентам актуальних знань, навичок і практичного досвіду у сфері декоративного мистецтва.

Курс включає в себе вивчення сучасних технік і методів декоративного мистецтва, а також ознайомлення з новітніми тенденціями і напрямками в цій галузі. Студенти можуть вивчати різні види декоративного мистецтва, такі як декоративний живопис, скульптура, текстильне мистецтво та інші.

Крім того, в рамках цієї дисципліни може проводитися практична робота, майстер-класи з декоративного мистецтва. Метою всього цього є підготовка студентів до роботи у сучасному мистецтві та розвиток їхніх творчих та професійних здібностей в цій галузі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні практики в декоративному мистецтві» є:

1. Ознайомлення з сучасними тенденціями: студенти повинні досліджувати та аналізувати актуальні тенденції в декоративному мистецтві, щоб бути в курсі останніх течій у цій галузі.

2. Розвиток творчого мислення: дисципліна сприяє розвитку творчого мислення студентів, допомагаючи їм розкрити свій творчий потенціал і розвивати оригінальні ідеї. Студентам може надаватися можливість реалізовувати власні творчі ідеї та проекти в рамках дисципліни.

3. Практичні навички: студенти навчаються конкретним технікам та методам декоративного мистецтва, виконуючи практичні завдання та проекти.

4. Аналіз та критичне мислення: студентам надаються навички аналізу та критичного оцінювання робіт у цій галузі, що допоможе їм розвивати критичний погляд на мистецтво, розуміти контекст і значення різних стилів та напрямків.

5. Розвиток професійних навичок: Завдання можуть включати в себе навчання студентів професійним навичкам, таким як планування проектів, робота з матеріалами, організація виставок та співпраця з іншими митцями і галереями.

Усі завдання спрямовані на створення комплексної освіти у галузі декоративного мистецтва і підготовку фахівців, які можуть успішно працювати у цій сфері або продовжити навчання на більш високому рівні.

Основною **формою** навчальної діяльності студентів з дисципліни є *лабораторні* заняття, під час яких виклад навчального матеріалу закріплюється виконанням ряду завдань.

3. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми

Дисципліна формує загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 8. Здатність використання інформаційні та комунікаційні технології.

Дисципліна формує фахові компетентності:

СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

СК 5. Здатність забезпечити захист інтелектуальної власності на твори образотворчого та /або декоративного мистецтва.

СК 9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно-значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва.

Програмні результати навчання

ПР 3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

ПР 4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПР 5. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого та /або декоративного мистецтва.

ПР 8. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР 10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основних принципів розвитку сучасного мистецтва.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Сучасна кераміка в декоративно-прикладному мистецтві та дизайні

Лекція 1. Сучасна художня кераміка як виставковий твір та об'єкт предметного дизайну (2 год.).

Лекція 2. Види сучасних керамічних виробів. Конструювання та технологія виготовлення (2 год.).

Лекція 3. Комплексний підхід до створення цілісного художнього образу в пластиці виставкового характеру (2 год.).

Лабораторне заняття № 1. Ідейна концепція представлення творчого проєкту. Керамічний твір виставкового характеру. Художні засоби виразності пластики виставкового характеру (6 год.)

Лабораторне заняття № 2. Експериментальна пластика виставкового характеру.

Ескізні та пластичні пошуки (6 год.)

Лабораторне заняття № 3. Основні технологічні етапи виготовлення творчої роботи (12 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Проектування та робота в матеріалі. Магістерське дослідження

Лекція 4. Аналіз та критичне оцінювання сучасних творів з художньої кераміки. Контекст і значення різних стилів та напрямів (2 год.)

Лекція 5. Ідейна концепція дипломної роботи (2 год.)

Лекція 6. Візуалізація наукових та творчих проєктів (2 год.).

Лабораторне заняття № 4. Концепція дипломної роботи. Ескізні пошуки художнього образу згідно теми дослідження (6 год.)

Лабораторне заняття № 5. Методологія наукового дослідження. Інформаційний та аналітичний етапи (12 год.)

Лабораторне заняття № 6. Особливості візуального представлення результатів наукового дослідження. Графічний проєкт творчої роботи (6 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Технологічні та декоративні особливості сучасної художньої кераміки

Лекція 7. Основні технологічні етапи виготовлення керамічного виробу.

Лекція 8. Фактурно-пластичне декорування об'ємних керамічних виробів.

Лекція 9. Проведення економічних розрахунків та затрат на виготовлення творчої роботи.

Лабораторне заняття № 7. Пластичні пошуки художнього образу згідно теми дослідження (6 год.)

Лабораторне заняття № 8. Основні технологічні етапи виготовлення творчої роботи (12 год.)

Лабораторне заняття № 9. Фактурно-пластичне декорування. Сушка. Випал (6 год.)

5. Теми лабораторних занять (Всього 72 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лабораторне заняття № 1. Ідейна концепція представлення творчого проєкту. Керамічний твір виставкового характеру. Художні засоби виразності пластики виставкового характеру. (6 год)	6
2	Лабораторне заняття № 2. Експериментальна пластика виставкового характеру. Ескізні та пластичні пошуки. (6 год)	6
3	Лабораторне заняття № 3. Основні технологічні етапи виготовлення творчої роботи. (12 год)	12
4	Лабораторне заняття № 4. Концепція дипломної роботи. Ескізні пошуки художнього образу згідно теми дослідження. (6 год.)	6
5	Лабораторне заняття № 5. Методологія наукового дослідження. Інформаційний та аналітичний етапи. (12 год)	12
6	Лабораторне заняття № 6. Особливості візуального представлення результатів наукового дослідження. Графічний проєкт творчої роботи. (6 год.)	6
7	Лабораторне заняття № 7. Пластичні пошуки художнього образу згідно теми дослідження. (6 год.)	6
8	Лабораторне заняття № 8. Основні технологічні етапи виготовлення творчої роботи. (12 год)	12
9	Лабораторне заняття № 9. Фактурно-пластичне декорування. Сушка. Випал. (6 год.)	6

6. Самостійна робота (Всього 180год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота № 1. Сучасна художня кераміка як виставковий твір та об'єкт предметного дизайну	20
2	Самостійна робота № 2. Експериментальна пластика виставкового характеру. Пластичні пошуки твору виставкового характеру.	20
3	Самостійна робота № 3. Експериментальні проби створення твору художньої кераміки як об'єкту предметного дизайну	20
4	Самостійна робота № 4. Експериментальні проби створення твору художньої кераміки як об'єкту дизайну середовища	20
5	Самостійна робота № 5. Творче ескізування декоративної композиції	20
6	Самостійна робота № 6. Виконання в матеріалі окремих етапів роботи над декоративною рельєфною композицією	20
7	Самостійна робота № 7. Єдність форми та декору в дизайні керамічних виробів. Доопрацювання робіт і підготовка їх до випалу	20
8	Самостійна робота № 8. Випал експериментальних проб	20
9	Самостійна робота № 9. Живописні техніки декорування виробів художньої кераміки	20

7. Самостійна робота №2.

Експериментальна пластика виставкового характеру

Експериментальна пластика виставкового характеру у галузі кераміки є цікавою темою для дослідження, адже відкриває можливості для художників та майстрів виражати свою творчість через непередбачувані форми, текстури та техніки. Це стимулює творчий розвиток у галузі кераміки і призводить до створення унікальних, інноваційних та сучасних творів мистецтва. Кераміка являє собою матеріал, що має широкі можливості для експерименту. Дослідження нових видів глини, полив та способів обробки може призвести до винайдення нових технік та ефектів, що розширять арсенал художника.

Актуальність теми «Експериментальна пластика виставкового характеру» для самостійного опрацювання полягає в тому, що сучасне мистецтво постійно розвивається, та високо оцінює інновації та оригінальність. Експериментальна пластика в кераміці може відображати інтереси сучасного суспільства, висловлюючи ідеї, погляди та ставлення до світу. Високий інтерес до ручної роботи та унікальних виробів створює попит на

експериментальні підходи до кераміки. Люди шукають нестандартні, оригінальні речі, які вирізняються серед масового виробництва. Експериментальна пластика може бути способом вираження емоцій, почуттів та ідеології художника. Це відкриває нові можливості для виразного вирішення концепцій та тем через мистецтво.

Таким чином, експериментальна пластика виставкового характеру в кераміці є актуальною темою, яка не лише сприяє творчому розвитку художників, але і вносить свій вклад у розвиток сучасного мистецтва.

Пошуки експериментальної пластики визнаються важливим завданням для багатьох художників. Це завдання дозволяє їм відкривати нові можливості в мистецтві, розширювати межі традиційних технік та матеріалів, а також виявляти унікальність власного творчого підходу. Окреслимо кілька аспектів, які роблять пошуки експериментальної пластики важливим завданням:

Творчість і самовираження: експериментальна пластика дає художникам можливість виразити свою творчість і самовираження в унікальний спосіб. Це може бути шляхом використання нових форм, стилів, кольорів або матеріалів.

Інновації в мистецтві: пошуки експериментальної пластики сприяють розвитку інновацій у мистецтві. Художники можуть впроваджувати нові техніки, ефекти та матеріали, що робить їхню творчість актуальною та цікавою для глядачів.

Вивчення матеріалів: експерименти з різними матеріалами дозволяють художникам краще розуміти їхні властивості, межі та можливості. Це може призвести до створення унікальних текстур та форм у їх роботах.

Стимулювання творчого росту: постійні пошуки експериментальних рішень стимулюють творчий ріст художника. Цей процес допомагає розширювати горизонти та розвивати власний стиль.

Взаємодія з глядачами: експериментальна пластика може здивувати та зацікавлювати глядачів, викликаючи у них нові емоції та думки. Це сприяє взаємодії між творцем та глядачем.

Отже, пошуки експериментальної пластики є не лише завданням, але і важливим етапом у творчому процесі художника, спрямованим на розвиток індивідуального художнього виразу та розширення меж мистецтва.

Існує безліч варіантів експериментальної пластики в кераміці, і творчість художників може виявлятися дуже різноманітною. Однак, ми можемо окреслити деякі загальні напрями та зразки експериментальної пластики в кераміці. По-перше, це текстурна експериментація – використання незвичайних матеріалів для створення текстур, таких як текстиль, папір, дерево, що відбиваються на поверхні кераміки. Експерименти зі структурою глини, включаючи додавання волокон, скляних кульок або інших штампів для отримання

унікальних текстур. По-друге, формальні експерименти - вигинання традиційних форм та створення неочікуваних геометричних конфігурацій. Використання абстрактних та несиметричних форм, щоб виражати ідеї та емоції. По-третє, можливі експерименти зі складовими - створення мультиспектральних або багатошарових об'єктів, використовуючи різні типи глини або глазури. Це може бути також комбінація керамічних елементів з іншими матеріалами, такими як метал, скло чи дерево. Використання незвичайних кольорів та полив, в тому числі металевих чи флуоресцентних відтінків, плавлення скла при випалі. Експерименти з техніками кольорового нанесення, такими як кракелюр або градієнти. І по-четверте, це функціональні експерименти - створення керамічних об'єктів, які виконують несподівані функції або мають нестандартне призначення. Вони включають в себе експерименти зі звуковою або освітлювальною функціональністю керамічних творів. Створення ажурної кераміки із додаванням штучного освітлення є досить цікавим рішенням для керамічних виробів ужиткового призначення.

Ці приклади вказують на різноманітність та творчий потенціал експериментальної пластики в кераміці. Художники нерідко використовують ці ідеї, аби створити унікальні та інноваційні твори мистецтва.

Експериментальна пластика Юрія Мусатова

Двадцяте століття було проголошено епохою науки. Дійсно, одна з найважливіших його особливостей - це постійний і прискорений прогрес в пізнанні природи, що, в свою чергу, супроводжується прогресом в області технологій та техніки. Середина століття стала свідком нової революції в науці і техніці, яка призвела до кардинальних змін в економічному виробництві та повсякденному житті. Ці досягнення науки і техніки в епоху автоматизації, електронного «мозку» ядерної енергії та штучних супутників здійснюють все більший вплив на всі аспекти суспільного життя, включаючи спосіб розвитку мистецтва. Хто, як не художник, повинен відображати ці глобальні зміни за допомогою засобів мистецтва, тому що наука і мистецтво ідуть в одну ногу з часом. Зв'язок мистецтва, науки і техніки необхідний, щоб відповісти на виклики нового суспільства. Кераміка Юрія Мусатова, сміливого експериментатора, який створює унікальні скульптурні об'єкти, з елементами мінімалізму, абстракціонізму, конструктивізму і навіть модерну, досить вдало відображає високотехнологічну сучасність.

Тему взаємоз'язку науково-технічного прогресу, мистецтва та дизайну у своїй творчості порушує Юрій Мусатов – кераміст молодшого покоління, що вже зарекомендував себе як професійний та гідний представник сучасного українського мистецтва художньої кераміки. У його творах виявляється індивідуальність, неординарне бачення властивостей матеріалу, новаторське застосування технологій і технік, синтетичність простору і самого арт-об'єкту. У 2011 році за твір «У полоні часу» Мусатов отримав Гран-прі на II ІНТЕР

Симпозіумі кераміки в Опішному «2011:11x11» (Опішне, Полтавщина). Мусатов є дворазовим стипендіатом програми GAUDE POLONIA, що дало йому змогу реалізувати в матеріалі проекти «Проект невідомого» (2008) та «Хмари» (2012). Для кераміки Юрія Мусатова характерні пошуки нових форм, технологічні експерименти, зміна пластичної образності. Поступовий перехід до концептуальної творчості відчувається у серіях «Хмари» та «Вибухи» (2012-2014 рр.).

Прогрес новітніх технологій відбувається з початку людської історії. Від винаходу таких предметів, як списи та ножі, виготовлені із кам'яних скребок та палиць, щоб допомогти собі в вилові та вбивстві тварин для їжі, до предметів, таких як перша друкарня та комп'ютер.

В епоху техногенної цивілізації виникає і стає все більш важливим взаємозв'язок між науково-технічним прогресом і мистецтвом. Вдосконалюючи комфорт і зовнішні блага, створюються нові можливості для технологій і мистецтва. Однак варто сказати й про негативні наслідки науково-технічного прогресу, які порушують екологічний баланс, створюючи соціальні зміни, які спричиняють знецінення та деградацію людської особистості. Уявлення про безмежні можливості та про історичну безкінечність науково-технічного прогресу є помилковими. У майбутньому неминучий його крах і техногенна катастрофа, які призведуть до зміни напряму історичного розвитку. У новій (нанотехногенній) епосі науково-технічний прогрес втратить пріоритетне значення і буде підпорядкований завданням духовної культури та мистецтва.

Варто сказати, що мистецтво та науково-технічний прогрес тісно взаємопов'язані. Прикладом може служити той факт, що до виробництва смартфона залучаються фахівці: графічні дизайнери, психологи, ілюстратори, соціологи, інженери та інші. Можна було б сказати те ж саме про розробку відеоігор, ноутбуків, фільмів тощо. Таким чином, створення будь-якого «технологічного артефакту» - це важка міждисциплінарна робота [7, с. 28].

Слід зауважити, що вплив науки на мистецтво – і не тільки в своїх технічних винаходах, але й в самій стилістиці думки – мав тривалу історію. Однак саме в поле новоєвропейської культури, де починають активно розвиватися експериментальна наука і нова філософія, яка визначає своє мислення в структурі чистої дії, закладаються посилання до раціоналізації художнього акту, що особливо стає помітним в XIX і XX століттях, де наука в обличчі технічного прогресу вторгається в «свята святих» мистецтва і задає додаткові опції для його саморозуміння, часто і зовсім позбавляючи його будь-якої самостійної значущості

XX століття відоме ще й тим, що тут ми застаємо мистецтво в стадії його тотального публічного експерименту, засоби для якого поставляє науково-технічний прогрес. Яскравим підтвердженням вищесказаного, є творчість сучасного українського кераміста Юрія

Мусатова, яка тісно пов'язана з наслідками науково-технічного прогресу та здебільшого націлена до позаматеріальної тематики, він намагається досягнути суті таких близьких для кожного понять, як простір, рух, час. Твори кераміста прославилися не лише в Україні, але й у Польщі, Португалії, Латвії, Білорусії, Італії, Німеччині, Швейцарії, Сполучених Штатах Америки тощо. Ознайомлення художника-кераміста з найкращими творчими здобутками колег відбувалося на виставках і симпозіумах в Україні та за її межами, де художник-кераміст побачив кращі здобутки колег. Це сприяло тому, що митець, незважаючи на молодий вік, набув неабиякого мистецького й технологічного досвіду.

Роботи українського художника виглядають так, немов автор побував на різних планетах в фантастичній подорожі і привіз нам з кожної по шматочку на пам'ять. В умілих руках майстра кераміка знайшла нову форму і філософію сучасності, яка в тому числі й стосується науково-технічного прогресу. Виявилось, цю філософію розділяє безліч людей, які з радістю відвідують виставки автора. Незважаючи на те, що Юрій відноситься до творців нового покоління, в його активі вже встиг утворитися значний список перемог у виставках, в тому числі і міжнародних.

Ю. Мусатов за способом своєї творчості – дизайнер новітньої художньої кераміки. Його мистецька мета - вільне від стереотипів та кон'юнктури мистецтво. Він вільний від будь-яких обмежень у стилістиці. Сучасний кераміст-концептуаліст – Юрій Мусатов – шукає власну художню мову, яку творить за допомогою різноманітних технік і матеріалів та завжди шукає можливість вираження власної світоглядної концепції у творі.

Творчість митця не є типовою: художник може працювати на межі декоративного мистецтва й скульптури або дизайну. Його роботи можуть бути виставковими, але якщо їх збільшити у десять разів - відразу перетворяться на твори монументального характеру.

«Бути вільним» - головне творче кредо Ю.Мусатова. До його особистості можна застосувати слова мандрівного українського філософа Григорія Сковороди: «Світ мене ловив, але не впіймав». Зловити можна лише щось предметно-матеріальне (об'єкти, до яких можна доторкнутися). Митець у своїх творах відображає, як правило, невловиму реальність сучасного світу. У циклах робіт «Хмари» та «Вибухи» (2012) художник намагався інтерпретувати аморфні газоподібні субстанції, утілив їх у твердому матеріалі, але не позбавив повітряної легкості та надав їм руху. Кераміст наповнює простір, порожнечу (отвори) певним змістовим навантаженням (Олександр Архипенко – перший український митець, який застосував цей прийом).

На відміну від невловимих, але «видимих» хмар, «полон часу» (твір «У полоні часу», 2011 р.), в якому сьогодні перебуває залежне та комп'ютеризоване людство, людське око побачити не може. Відмова від «видимого» є найхарактернішою рисою авангардних течій у світовому мистецтві XX-XXI ст., зокрема, й футуризму. Ю. Мусатов легко переносить своє

відчуття часу в тривимірний «глиняний» простір та майстерно втілює його в шамоті. Робота «У полоні часу» за своєю формою є незамкнутою, отже, художник-кераміст передає цим твором ідею, що глядач завжди повинен мати надію коли-небудь вирватися з болючого полону часу. «Майбутнє вже почалося», «На порозі – ХХІ століття» – це не крилаті фрази, а констатація найхарактернішої особливості сучасного етапу історії науки і техніки. У творі вгадується мрія художника підкорити час, так само, як він майстерно підкорює простір.

В наш час також формуються найбільш важливі соціально-економічні умови розвитку науки і використання досягнень науково-технічного прогресу, оскільки це не тільки переворот в науці і техніці, а й переворот в мистецтві, мовою якого говорять художники, зокрема й Юрій Мусатов. Досягнення науки мають далекосяжні соціальні наслідки: зростання продуктивності праці, ефективності суспільного виробництва, зміни в структурі суспільства, в співвідношенні і змісті робочого та вільного часу, в системі потреб і освіти молоді людини. Прогнози цих наслідків науково-технічного прогресу відкривають нові горизонти для людства, що своєю творчістю через призму філософії намагається сказати Ю. Мусатов [4]. Але разом з тим «енергійна сила нової реальності – техносфера, інформація, комп'ютеризація, транскультура, глобалізація, постмодернізм тощо, як вибухова хвиля, проходить через увесь сьогоднішній розвиток цивілізації, що посилює тенденції до дестабілізації, самопідриву звичного культурного, освітнього, морального та духовного життя. Це призводить до внутрішнього зламу особистості, формування особистості нової епохи з якісно новими властивостями і особливостями» [3, с. 6].

У 2011 році художник зробив спробу звільнитися у своїй творчості навіть від естетики, як це робили після Першої світової війни дадаїсти на Заході. На виставці «КерамПК» в Опішному була представлена композиція з двох чайників аморфної форми. Це був перший подібний експеримент в українському декоративному мистецтві, яке навіть за своєю назвою покликане прикрашати реальність, а не спотворювати її. [1,с.127].

Кожна робота Ю. Мусатова, безумовно, з чимось пов'язана. Це може бути історія, переживання, запах, колір, асоціація. І, звичайно ж, всі вони особисті. Наприклад, «Портрет Невідомого» - це керамічна композиція, яка складається з трьох основних об'єктів, які націлюють глядача замислитися над такими питаннями: «Хто я?», «Звідки я?», «Куди йду?». (Рис. 1, Рис. 2, Рис. 3.)

Рис 1. Ю. Мусатов. «Хто я?», «Звідки я?», «Куди йду?» (Частина 1)

Рис 2. Ю. Мусатов. «Хто я?», «Звідки я?», «Куди йду?» (Частина 2)

Рис 3. Ю. Мусатов. «Хто я?», «Звідки я?», «Куди йду?» (Частина 3)

У 2008 році Ю. Мусатов став учасником VIII Міжнародної бієнале з кераміки у Варшаві (Польща). На виставці було представлено вишукану роботу «Чайний експрес», яку придбав польський композитор Станіслав Сіревич. На Міжнародному симпозиумі художньої кераміки в Ходзежі (Польща) Ю. Мусатов створив низку композицій: «Вертикаль», «3,5», «Сніданок», «Коло», а також маленькі чайники й горнятка [5, с.13].

У червні 2013 року на території Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному відбулася презентація найвищої в Україні монументальної керамічної скульптури «Вежа». Вона стрімко здіймається ввись, як пік, як вершина. Над створенням цього витвору Ю. Мусатов працював два місяці. Висота становить 5 метрів. Скульптура складається із частин-модулів, кожна з яких має власну форму й забарвлення, проте сприймаються вони цілісно. Витвір художника-кераміста уособлює звершення мистецьких діянь, планів [2]. Це чергова сходинка майстра до керамічного олімпу (Рис. 4).

Рис. 4. Ю. Мусатов. «Вежа»

Наслідки нової влади над речами, яку отримало людство з ростом технічних можливостей, дозволили виникнути не просто новому типу художньої діяльності, але і задати новий характер взаємодії між різними сферами культури, яка, в свою чергу, зазнає серйозних перетворень і знаходить нові перспективи. Техногенне середовище, яке сьогодні стає тотальним простором культури, буквально оцифровує мистецтво, переводить його, поряд з науковим і будь-яким іншим знанням в ранг інформації (іншої по відношенню до свого генезису форми існування, досить залежної від умов і характеру свого використання).

Для кераміки Юрія Мусатова характерні зміна пластичної образності, пошуки нових форм, технологічні експерименти. Концептуальна творчість відчувається у також серіях «Хмари» та «Вибухи» (2012-2014 рр.). Висота скульптур близько 160-170 сантиметрів. **Роботи Ю. Мусатова - це його мрії і роздуми** про сучасний світ і явища, наприклад такі, як «хмарні технології». У його творчому доробку є серія робіт «Еволюція хмари». Крім цього, художник-кераміст любить міркувати про космос, вибухи та екологію. (Рис. 5, Рис. 6., Рис. 7.)

Рис.5. Ю. Мусатов. «Хмара».

Рис. 6. Ю. Мусатов. «Еволюція хмари».

Рис. 7. Ю. Мусатов. «Червоний простір»

Образ хмари як чогось мрійливого, ефемерного, часто тривожного трансформується в асоціацію з «хмарними технологіями». Ідея серії об'єктів з кількох десятків різних за розмірами та конфігураціями хмар полягає у накладанні сенсуалізму та раціоналізму прочитання образу.

Серія «Вибухи» - медійний образ вибуху, який автор подає у вигляді «застиглої деструкції», що дає змогу переосмислити радше не саму трагедію, а ту мить - точку біфуркації, коли все змінюється - появу вибухового «гриба». Нових сенсів ці твори набувають сьогодні, під час військових дій на сході України [1].

Твори Юрія Мусатова представлені в станковій скульптурі та інтер'єрній кераміці. Тонке, неначе мереживне переплетення керамічних частинок, хиткі та примарні конструкції, - в такій формі Мусатов презентує ілюзорність та синтетичність сучасного світу. У його «інтелектуальних» творах виявляється неординарне бачення властивостей матеріалу, індивідуальність, застосування новаторських технологій і технік, синтетичність простору.

З-поміж широкого арсеналу творчих доробків українських керамістів Мусатова відрізняє шляхетна, інтелектуальна та сучасна подача його робіт, досконале володіння технологічно-мистецькими засобами, конструктивістські форми та концептуальний зміст. Твори Юрія Мусатова органічно вписуються в мінімалістичний інтер'єр офісів чи житлових приміщень. Але, на жаль, архітектори та дизайнери не на достатньому рівні ознайомлені з українською керамікою, тому майже не використовують її у своїй практиці. Тішить той факт, що керамічні об'єкти Мусатова вже знайшли своє місце в деяких дизайнерських рішеннях; поступово налагоджується співпраця з арт-менеджерами та дизайнерами.

Нещодавно твір Ю. Мусатова «Геометрична хмара I» було продано на аукціоні «Золотий перетин» (Київ, Україна) [2], а також «Блакитна хмара» на аукціоні «Rago» (Нью-

Джерсі, США) [3]. Ці процеси сприяють поступовому «виходу» української кераміки на міжнародний ринок сучасного мистецтва.

В даному посібнику розглянуто та виявлено вплив науково-технічної революції на дизайн сучасної художньої кераміки на прикладі творчості українського сучасного кераміста Юрія Мусатова. Науковою новизною дослідження є інтерпретація дизайну виробів Юрія Мусатова крізь призму нових реалій постіндустріального суспільства, його нові антропологічні виклики, проблеми існування мистецтва в системі світової сучасної комунікації. Дизайн художньої кераміки Юрія Мусатова інтегрований в мережу масового користувача (здебільшого зарубіжного) неминуче стає його субпродуктом і багато в чому визначається можливостями і спроможностями конкретного глядача «зчитувати» пропоновану йому інформацію, «розпаковувати» її зміст, інтерпретувати, відштовхуючись від власних можливостей.

Інформаційний формат нашого сьогоденного буття дозволяє мистецтву легко входити в найнеймовірніші ситуації своєї актуалізації та повідомлення, виступати в невластивому йому контексті, знаходити нове значення, проте потрібно прояснення тих умов, які роблять це можливим. Юрій Мусатов переосмислює традиційні форми роботи з керамікою. Його твори існують поза межами звичних категорій чи видів мистецтва: станкова скульптура, інтер'єрна кераміка. Вплив науково-технічного процесу, ілюзорність сучасного світу у Мусатова представлена в дизайні художніх виробів з кераміки, яким притаманно хиткі конструкції, тонке, немов мереживне переплетення керамічних частин. Кожна творча робота гарантує новаторство, тому що вона унікальна, пропущена через призму індивідуального світовідчуття та прагнень показати власне бачення художнього образу завдяки мові пластики.

Список посилань

1. Вакуленко, М. (2012). Думки після відвідин Опішного в жовтні 2011 року // «КерамПК у Опішному!»: Третя Національна виставка-конкурс художньої кераміки (1 липня – 30 жовтня 2011): альбом-каталог / автор-упоряд. О. Пошивайло. Опішне: Українське народознавство. (408 с.)
2. Данилець, О. В (2013). В Опішному звели керамічну вежу // Урядовий кур'єр. — 10 липня.
3. Моляр, Є. (2013). Життя та творчість Юрія Мусатова: дипломна робота кваліфікації магістра / Кабінет теорії та історії мистецтва НАОМА. Київ. (88 с)
4. Неїжмак, В. (2013). Хмари, що вийшли з печі // Україна молода. 27 лютого. № 31. (с.18-20.)
5. Онищенко, В. (2011). «Вертикаль» Юрія Мусатова // Культура і життя. №30. (с. 13.)
6. Островська, О. (2014). Концептуальна кераміка Юрія Мусатова // Образотворче мистецтво. №4. (с. 50 - 51.)
7. Шергін, С. (2008). Сучасний вимір глобалізації : концепції і реальність. Світогляд. №4. (с.26-33.)

Завдання для самостійної роботи

Підготовка експериментальної пластики виставкового характеру може бути захоплюючим завданням для студентів художників. Нижче наведено кілька кроків і рекомендацій, які можуть бути корисними для студентів під час роботи над творчим проектом:

1. **Опрацювати статтю:** Власюк О.П. Дизайн художньої кераміки в контексті науково-технічного прогресу (за творчістю Юрія Мусатова) // Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну 2021. Том 4. № 1 С. 83-92. [Перегляд Дизайн художньої кераміки в контексті науково-технічного прогресу \(за творчістю Юрія Мусатова\) \(knukim.edu.ua\)](http://knukim.edu.ua)
2. **Вибір теми та концепції:** Розробка теми для проекту. Формулювання концепції, яка буде важливою частиною проекту.
3. **Проектування та моделювання:** Створення ескізів та моделей, де враховуватимуться розміри, колір, форма та текстура експериментальної пластики виставкового характеру.
4. **Експерименти та пробні випали:** Виготовлення пробних зразків для тестування технологічних аспектів.
5. **Технологічні аспекти:** Технологічні аспекти та виготовлення керамічного твору.
6. **Експозиція твору:** Підготовка експериментальної пластики та презентаційних матеріалів до представлення твору.

Студентам слід експериментувати, виявляти креативність та вивчати нові підходи до виготовлення керамічних виробів.

Література для самостійного опрацювання:

1. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво. Навч. посіб. для вузів. Львів: Світ, 1992. 269 с.
2. Бабенко Л.В. Українське образотворче мистецтво: Посіб. для викладачів ВНЗ. Кіровоград: КДПУ, 2001. 168 с.
3. Білодід Ю.М., Поліщук О.П. Основи дизайну. К., 2006.
4. Велігоцька Н.І. Декоративно-ужиткове мистецтво. *Історія українського мистецтва : у 6 т.* Київ : УРЕ, 1967. Т. 5. С. 363-390.
5. Від ремесла до творчості / Упорядник Ю.Г. Легенький. К., 1990.
6. Вольська С.О. Кераміка Західного Поділля кінця ХІХ – ХХ століття (історія, типологія, художні особливості) : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв.: спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво». Львів, 2013. 16 с.
7. Голубець О.М. Львівська кераміка. Київ : Наукова думка, 1991. 120 с. : іл.
8. Голубець О.М. Мистецтво ХХ століття: український шлях. Львів : Колір ПРО, 2012. 200 с. : іл.
9. Голубець О.М. Між свободою і тоталітаризмом. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів, 2001. 175 с. : іл.
10. Друга Національна виставка-конкурс художньої кераміки «КерамПІК у Опішному!» (2 липня — 31 жовтня 2010): Альбом-каталог / Автор-упоряд. Олесь Пошивайло. Опішне : Українське народознавство, 2011. 312 с. : іл.
11. Жоголь Л.Є. Декоративне мистецтво в інтер'єрі житла. К.: Будівельник, 1973. 112 с.
12. Журавель В. Суцвіття землі та вогню. *Народне мистецтво*. 2007. № 3-4. С. 26-27.
13. Зеновій Флінта: Альбом / Автор-упоряд. Євстахія Шимчук. Львів : Компанія Гердан, 1995. 32 с.: іл.

14. Зіненко Т.М. Душа кераміки (про Всеукраїнський симпозиум художньої кераміки «Україна соборна». *Українське мистецтво*. 2008. № 4. С. 187—189 : іл.
15. Зіненко Т.М. Симпозиуми художньої кераміки України кінця ХХ – початку ХХІ століття як явище сучасної культури : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 26.00.01 «теорія та історія культури». Київ, 2014. 16 с.
16. Істоміна Г. Мистецтво кераміки Волині другої половини ХІХ – ХХ століть. Рівне : Волинські обереги, 2009. 232 с.
17. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ ст. У пошуках «великого стилю». К.: Либідь, 2005. 280 с.
18. Клименко О.О. Народна кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах) : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво». Львів, 1995. 18 с.
19. Клименко С. Художник – кераміка – час. *Образотворче мистецтво*. 1987. № 2. С. 29-30.
20. Колупаєва А. Сповідь перед ювілеєм. *Дзвін*. 2002. № 8. С. 156-160.
21. Крутенко Н. Кераміка: мистецтвознавчий погляд на еволюцію створення звичних речей. *Пам'ятки України: Історія та культура*. 1988. № 3-4. С. 65-75.
22. Крутенко Н.Г. Розповіді про кераміку. К.: Либідь, 2002. 240 с.
23. Кубицька Н. Розвиток керамічного виробництва на Волині. Луцьк, 2003.
24. Кубицька Н.В. Гончарські осередки Кульчина та Рокити кінця ХІХ – ХХ століть : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво». Львів, 2006. 20 с.
25. Лащук Ю. Закарпатська народна кераміка. Ужгород : Закарпатське обласне книжковогазетне видавництво, 1960. 85 с.
26. Лащук Ю. Кераміка і художнє скло. *Народне мистецтво Українського Полісся*. Львів : Каменяр, 1992. С. 73-84.
27. Лащук Ю. Косівська кераміка. Київ : Мистецтво, 1966. 98 с.
28. Лащук Ю.П. Гуцульська кераміка. Київ : Вид-во літератури з будівництва і архітектури УРСР, 1956. 82 с.
29. Онищенко В. Усміхнена кераміка. *Народне мистецтво*. 2004. № 1-2. С. 34-36.
30. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: словник - довідник. Тернопіль: Навч. книга, 2003. 216 с.
31. Романець Т.А. Різновид гончарного посуду. *Народна творчість та етнографія*. 1986. № 1. С. 60-62.
32. Селівачов М.Г. Народне мистецтво і сучасність. К.: Знання, 1980. 46 с.
33. Українська керамологія: національний науковий щорічник / Ред. Олесь Пошивайло та ін., ПАН України, Управління культури Полтавської держ. адміністрації. Опішня: Укр. народознавство, 2002. 476 с.
34. Українське гочарство: нац. культурологічний щорічник / Упор. Олесь Пошивайло. Опішня: Укр. народознавство, К.: Молодь, 1933. Вип. № 4.

Виставкової роботи
«Білий квадрат»

Виконала: ст. V курсу Дубаг Т.А.
Викладач: Власюк О.П.

MUSATOV YURIY 2008

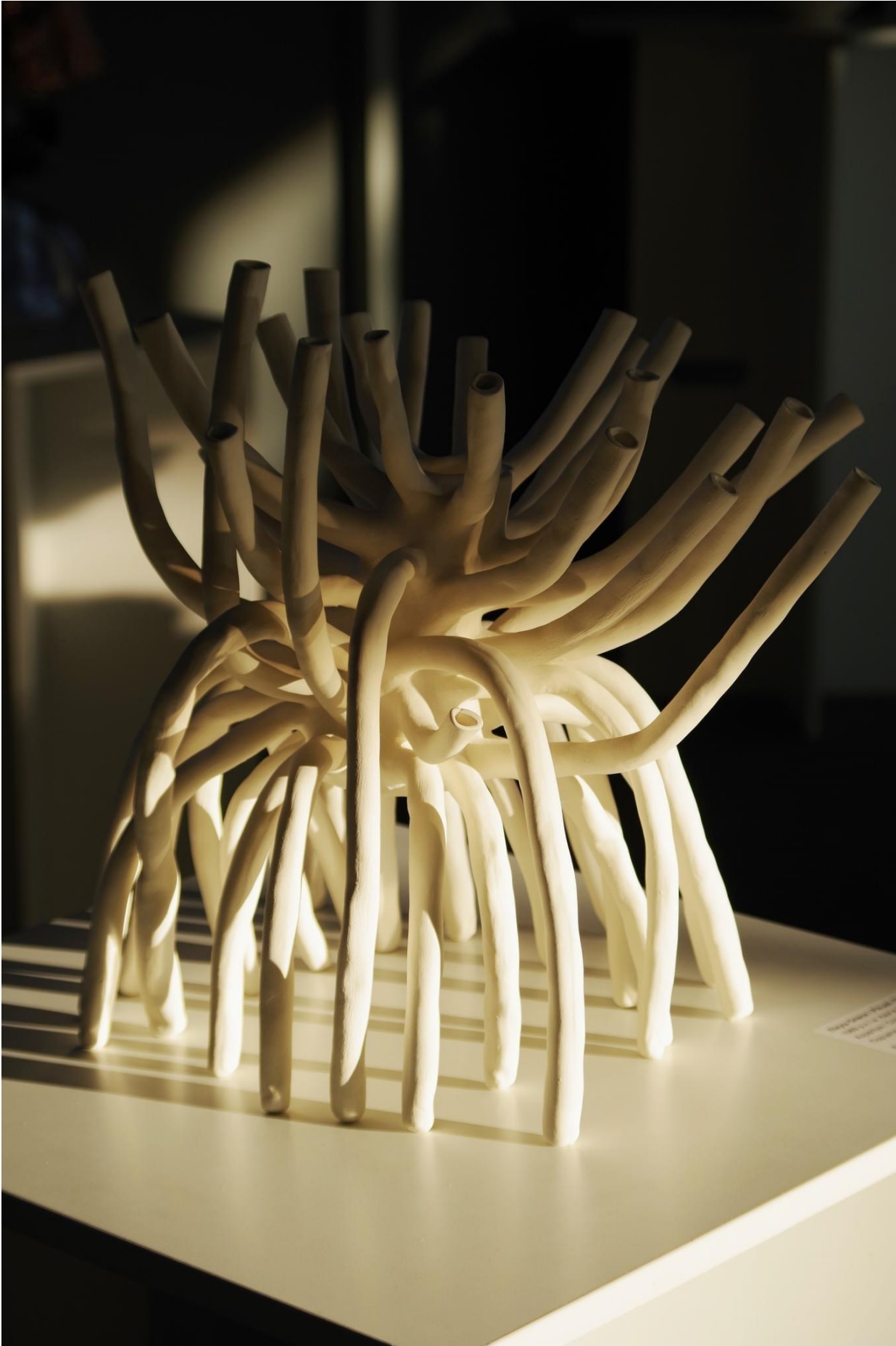

MUSATOV YURIY 2008

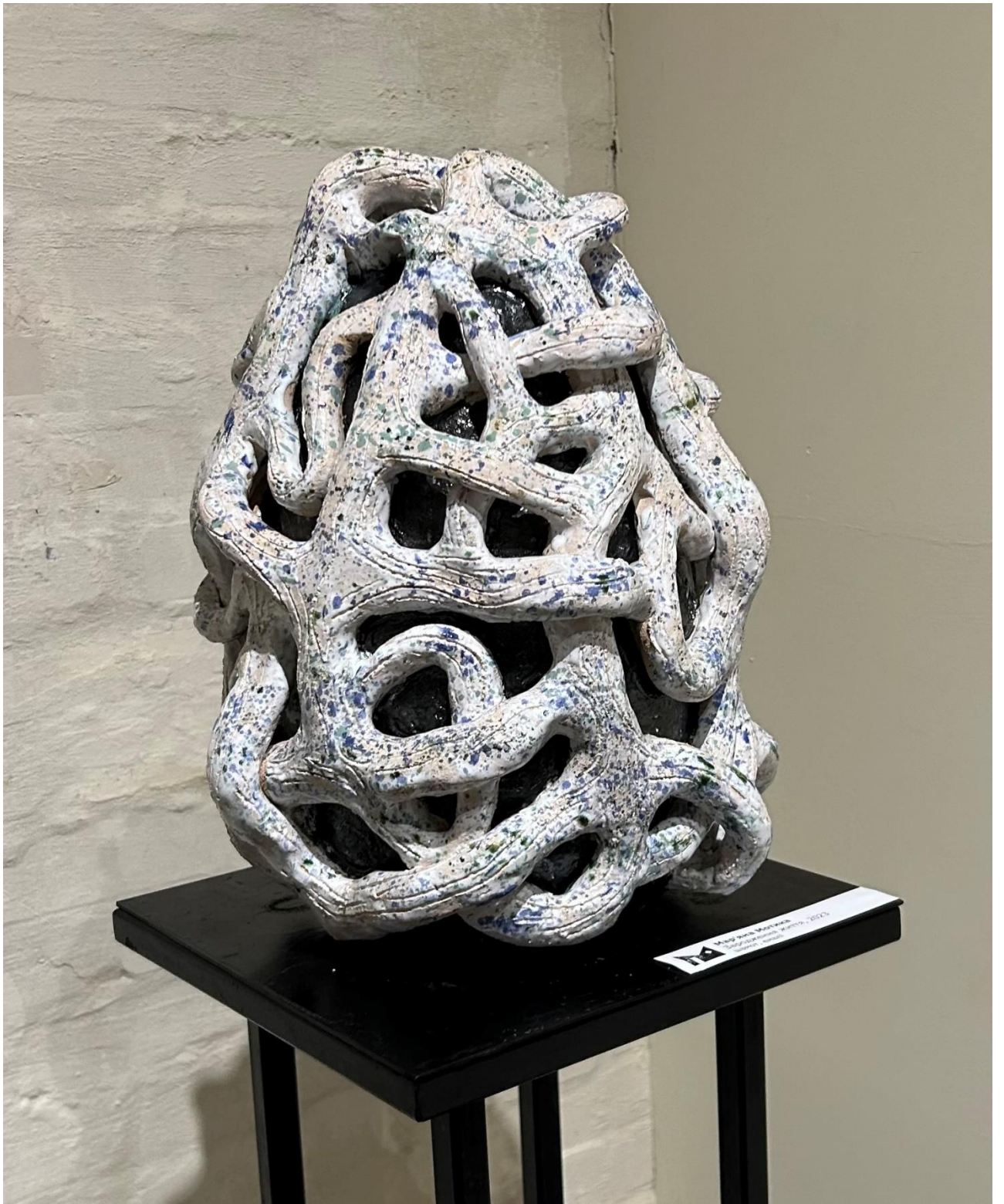

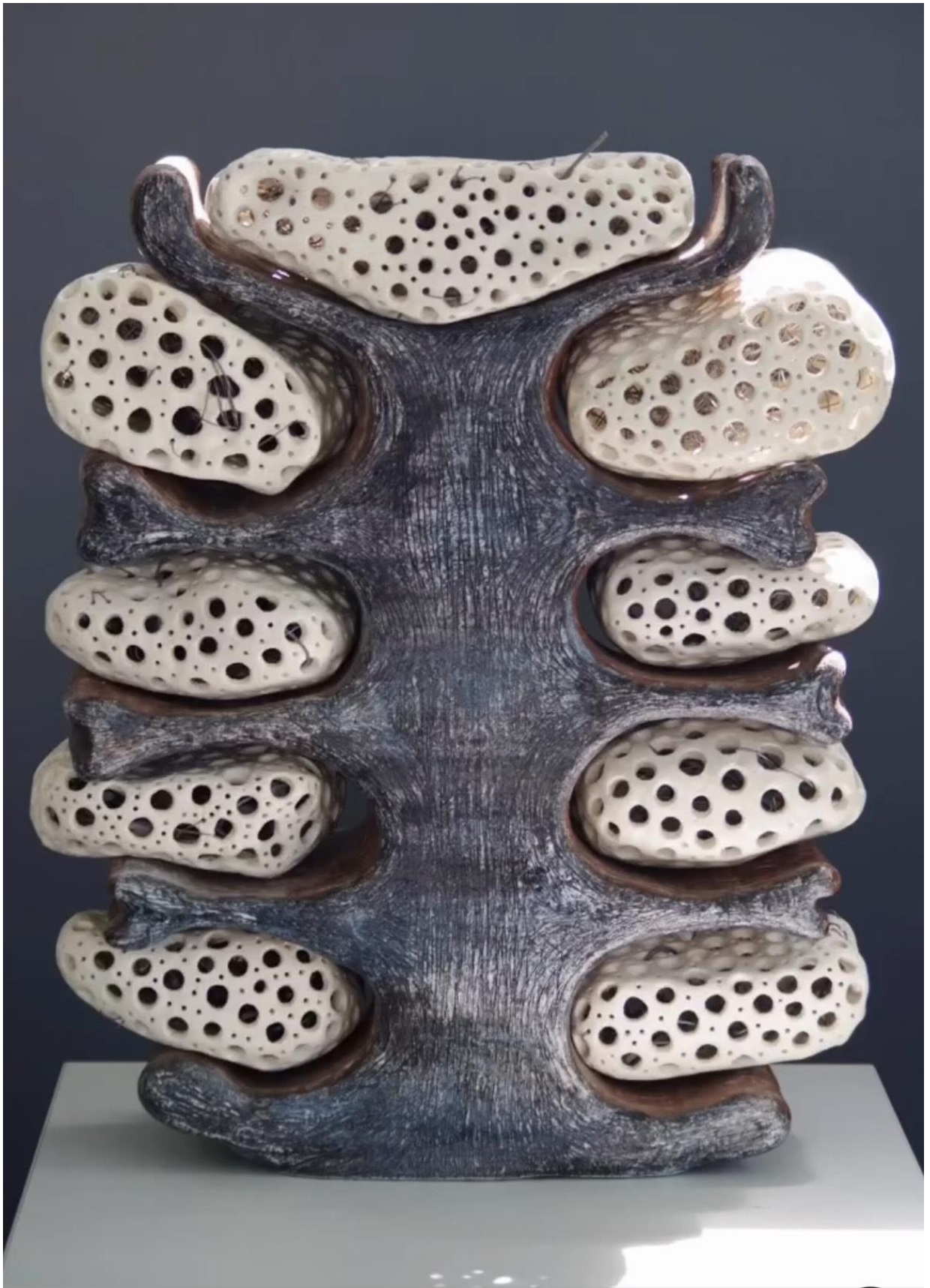

Марина Коврика
Морской мак, 2020
Ул. Мухоморова, 10

14
Klasifikasi: Keramik
Tipe: Keramik
Warna: Putih, Biru, Hijau
Tahun: 2000

 Ярослава Мотика
Майівка, 1984
шамот, емаль, ліплення, розпис